info@payamdaily.ir

نخستین روزنامه صبح البرز

پیام آشنا

شماره ۱۷۶۹
دوشنبه / ۲۲ دی / ۱۳۹۹
۲۷ / جمادی الاول / ۱۴۴۲
11 / January / 2021

صاحب‌امتیاز: موسسه هنگامان اندیشه زمان
مدیرمسئول: محمود حیدری سردبیر: باهره حیدری
نشانی: کرج، بلوار توحید، خیابان فرهنگ، جنب کانون کارشناسان، رسمی دادگستری
تلفن: ۲۲۵۳۲۳۲۸-۲۲۵۳۲۳۲۳-۰۲۶ فکس: ۲۲۵۵۲۳۲۸
فکس اینترنتی پیام آشنا: ۰۲۱-۸۹۷۶۶۷۲۹
امتیاز در طرح ارزیابی کیفی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی: ۴۲/۴۶
چاپ: کارگر

کافه پیام

برای انعکاس نظرات و گلایه ها و پیشنهادات خود درباره مسائل البرز با پیام آشنا تماس بگیرید

۳۲۵۵۳۸۳۸
۳۲۵۴۱۴۹۵
۰۹۰۱۴۰۴۸۳۳۳

قاصدک

پرنده‌ی خیال من

پرنده ی خیال من، به هر کرانه می رود
چو من غزل سراید و به لب ترانه می رود

سرک کشد یواشکی، به شهر شعر و شور و شوق
به مرز مهر و عاطفه، چه عاشقانه می رود

رسد اگر به گوش دل، ترنم و هلهله ای
پی طراوت و صفا، به یک بهانه می رود

اگر صدای ناله ای، رسد به کوچه ی دلم
به سوی آه و دود دل، چه غمگنانه می رود

که بوه و دشت و بام و بر، چو قاصدک سفر کند
گلایه ای ندارد و روز و شبانه می رود

میان شهر عاشقان، منم «رها» که دائماً
پرنده ی خیال من، به هر کرانه می رود

بهروز قاسمی(رها)

یادداشت

مردم اگر باخبر شوند استقبال می کنند

برگزاری نمایشگاه مجازی کتاب تهران آن هم در شرایطی که به سبب نگرانی ها از گسترش هرچه بیشتر بیماری کرونا امکان برپایی این نمایشگاه طبق روال سال های گذشته فراهم نیست اتفاق بسیار مهم و خوبی است منتها نکته‌ای که چه مسئولان برگزاری این رویداد تازه عرصه نشر و چه ناشران نباید در این فرصت باقی‌مانده فراموش کنند ضرورت بهره‌مندی هرچه بیشتر از فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی و همراهی خواستن از اهالی رسانه برای اطلاع‌رسانی است. از آنجایی که دوره نخست برپایی این نمایشگاه را پیش رو داریم هنوز بسیاری از مردم اطلاعی در این خصوص ندارند! این مسأله حتی شامل اهالی کتاب هم می‌شود. خود من با اینکه عضوی از خانواده کتاب و نشرمان هستم و از سویی صفحات حداقل چهل ناشر را در شبکه اجتماعی دنبال می‌کنم به اخباری در این زمینه برنخورده بودم. در صورت اطلاع‌رسانی و استفاده از ظرفیت فضای مجازی در تبلیغات گسترده برگزاری نمایشگاه مجازی کتاب هم فرصت خوبی برای دوستداران کتاب خواهد بود و هم اینکه بخشی از آسیب‌های مالی وارده به صنعت نشر، مالی تعطیلی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را در سوی محدودیت‌های تحمیلی بیماری کرونا را جبران خواهد کرد طی همین

دو - سه روز گذشته مشغول گفتوگو با یکی از دوستان بودم، او از این ناراحت بود که امسال همچون دوره‌های گذشته موفق به خرید بخش عمده‌ای از کتاب‌های موردنظر خود در خلال ۱۰ روز برپایی نمایشگاه کتاب نشده چراکه کرونا اجازه برگزاری آن را نداده است! این قبیل افراد ظرفیت‌های بالقوه قابل توجهی هستند که با قدری برنامه‌ریزی و اطلاع‌رسانی حسابشده می‌توان آنان را جذب کرد. از سوی دیگر نمایشگاه مجازی کتاب سال‌جاری می‌تواند بنای بسیار خوبی برای تداوم آن در سال‌های آینده و به‌عنوان مکملی در کنار شکل فیزیکی این رویداد عرصه‌نشر باشد. بسیاری از مردم، به‌ویژه آنهایی که هر سال به سایر استان‌ها و شهرهای کشورمان برای خرید کتاب عازم تهران می‌شدند اگر ببینند که نمایشگاه مجازی کتاب عملکرد خوبی دارد به‌طور قطع برای سال‌های بعد آن را جدی‌تر خواهند گرفت. به گمانم این نمایشگاه برای آنها که از جهت گرفتاری‌های زندگی امروز فرصت کمتری برای مراجعه به نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران داشته‌اند و از سویی ساکن دیگر نقاط کشورمان هستند اتفاق خوبی باشد. از آنجایی که گویا کتاب‌ها در این نمایشگاه هم با تخفیف عرضه می‌شوند اگر مردم درباره آن مطلع شوند استقبال خواهند کرد. با این حال همان‌طور که در ابتدا هم اشاره شد موفقیت برگزاری نخستین تجربه این نمایشگاه تا حد بسیاری وابسته به تلاش برای اطلاع‌رسانی در فرصت باقی‌مانده است. از سوی دیگر به‌واسطه برخی به‌دهیدی‌هایی که مردم از خریدهای اینترنتی طی ماه‌های اخیر دیده‌اند بهتر است که مسئولان به طریقی خیال علاقه‌مندان را آسوده کنند که کتاب‌ها در همان دوره زمانی که وعده‌اش را داده‌اند از طریق پست ارسال می‌شود. هرچند که مردم ما صبور هستند و حتی یکی - دو روز این طرف و آن طرف شدن هم تحمل می‌کنند اما آخرین نکته‌ای که نباید از آن غافل شد چگونگی عرضه کتاب‌ها در سایت نمایشگاه است. شاید بهتر باشد برنامه‌ریزی نرم‌افزاری سایت نمایشگاه به شیوه‌ای باشد که هر ناشر به شکل مجازی غرفه‌ای خاص خودش داشته باشد تا مخاطبان گیج نشوند. امیدوارم این تجربه تازه نشر ما طی سال‌های بعد هم تداوم داشته باشد.

کاوه میرعباسی
نویسنده و مترجم

از تمام خوانندگان پیام آشنا می خواهیم، یکی از مهم ترین مشکلاتی که در محله ی زندگی خود با آن دست به گریبان هستید برایمان پیامک کنید تا در ستون «پیامک های وارده» با نام تان-در صورت تمایل- منتشر شود.

SMS
۲۰۰۰۶۸۶۲۰۰۲۰

تلنگر

نقدی بر فاصله گذاری بین هنرمندان و اجتماع

اندیشه‌ورزی اگر مقصد موعود هنر امروز محسوب شود نباید صرفاً در قامت یک فرضیه که باید سلول به سلول در تولیدات هنر موجودیت بیابد که جامعه جویای روزگار ما بیش از همیشه به دقایبی و آگاهی، جان و جهت می‌گیرد، نبردهای نوشتاری موافقان و مخالفان تعهد در هنر به هر سرانجامی که رسیده باشد، ما معاصران ملتی هستیم که «هنر» را به هر شکل و شمایل، جهان‌تاب می‌دانند و از هنر به مثابه یکی از منجیان هویت خود در جدال‌ها و جنجال‌هایمی‌کنند.

اگر در عصر مشروطه «شاعران با طرح موضوعاتی همچون وطن، ملت، قانون، آزادی، حقوق زنان و- در ساخت و پرداخت ایدئولوژی تجدد برای ایجاد انسجام ملی در گذار از سنت به مدرنیته مشارکت داشتند»*، هنرمندان این روزگار نیز خواهند توانست به غلبه امر اجتماعی در آثار تولیدی و تأکید بر مسئولیت شهروندی خویش، مخاطبان خود را در اشتراکاتی مبتنی بر ارادهای علم و ارائه کارکردی کارا از هنر متمرکز نمایند.

ترسیم افقی که فردیت هنرمند را نه در عزلت و انزوا که در کیفیت همزیستی با جامعه و تلاش برای سعادت جمعی محک بزند. اکنون، ما معاصران برساخته‌های فکری افراط و تفریط‌ها هستیم و دشواری پیش رو، جستوجوی رستگاری و نجات جامعه‌ای است که بی‌سلاح و سپر در میدان انتخاب، راه می‌جوید و نمی‌یابد. تأثیر هنرمندان در پیمایش تناقضات اجتماعی و تضادهای اندیشه باید تبلیغ شود و رابطه اجتماعی هنر با واقعیات ملموس ترا تفاق بیفتد. این نگرانی بیشتر از این حیث تولید شده است که خلاقیات فردی شمار غالبی از هنرمندان با آنچه از آن به‌عنوان رابطه اجتماعی یاد کردیم نمی‌تواند منطبق باشد و نظام جامعه‌شناسی مخاطب نه بر مبنای واقعیات موجود که در خوش‌بینانه‌ترین شکل ممکن در غیاب مطالبات عمومی شکل گرفته است.

روند تبدیلی چهره‌های هنر به مبلّغان کالا و خدمات، برنامه‌سازی‌های فانتزی تلویزیونی و شبکه‌ای و اغراق‌آمیز نشان دادن زندگی هنرمندان نتیجه‌ای جز تخلیه هنرمندان از توان اجتماعی خویش در پی نخواهد داشت و جز به فرصت‌سوزی امکان هنر و مزیت‌های اجتماعی آن ختم نخواهد شد. گزاره‌های تبلیغی شاید معدود هنرمندانی را به فیش رفاهیات و آورده‌های مالی نائل نماید اما در نهایت با تضییع موقعیت و فقدان مفهوم‌سازی مواجه خواهد ساخت. مراقبت از امکان مغدس هنر و پاسداشت قضیلت هنرمند بودن، به قاعده منجربه خلق الگوهایی انسانی می‌شود که هرگز تن به تنزّل اخلاقی و نادیده گرفتن مخاطبان به هزار مصیبت مبتلای خویش نمی‌دهد و با زمان آگاهی و مخاطب‌اندیشی، به تولید هنر و تصحیح وضعیت و بهبود حال و احوال مردم می‌اندیشد.

انتظار می‌رود استراتژی هنر بیش از آنکه محدود به تولید سرمایه و دستمایه مافیاهای پولوشیی شود، به آمایش و پیمایش هنجارها و ناهنجاری‌های اجتماعی و تولید زندگی و زشتی‌زدایی منجر گردد شیء شدگی در هنر متولد نظام موزه‌داری است و هنرمند وقتی می‌تواند در خاطره جمعی مخاطبان خود حتی پس از مرگ نفس بکشد که با تأویل و تحلیل به قضاوت روزگار خویش تلاش کرده باشد و از سرپایی به سیطره سرمایه‌داری منزّه باقی مانده باشد.

تطمیع هنرمندان به شهرت و ثروت، به تولید نسلی که از فقدان بینش اجتماعی رنج می‌برد منتهی خواهد شد این بلیه را در این روزها می‌توان به کثرت تولیدات سفارشی، تولیدات جشنواره‌سند، تولیدات بیلبوردی بهتر لمس کرد. سوگند نانوشته هنرمندان، مراقبت از فرهنگ و اخلاق و آزادی است و اگر جز این بیندیشیم، از قضاوت تاریخ نیاید برنجیم.

*حافظ موسوی، آنتولوژی شعر اجتماعی ایران، نشر ورا

ارمغان پهداروند

پرده جراید

سال عجیب ۲۰۲۰؛ آمارها می گوید فروش کتاب در این سال افزایش داشته است

دنیای اقتصاد- گسترش فرهنگ و مطالعات با پایان یافتن سال ۲۰۲۰، که شاید عجیب‌ترین سال یک دهه‌ی اخیر بتوان نامیدش، و براساس آمارهای اعلامی، مردم جهان بیشتر کتاب خوانده‌اند یا دست‌کم بیشتر کتاب خریده‌اند. براساس گزارش مفصل نیویورک تایمز، ناشران از وضعیت راضی‌تر و ماحصل گفته‌های آنان این جمله است: تجارت خوب پیش رفته است.

در سال ۲۰۲۰، قرنطینه‌ی چند مرحله‌ای در کشورهای گوناگون و تعطیلی مراکزی چون سالن‌های سینما، کنسرت و... سبب شد تا مردم بیشتر در خانه بمانند و این شاید یکی از دلایل اصلی فروش بیشتر کتاب در این سال باشد. براساس آمارهای اعلامی از پی. دی. فروش کتاب چاپی در ایالات متحده در سال ۲۰۲۰، به شکل کلی نسبت به سال ۲۰۱۹، ۸ درصد رشد داشته که این رشد در مورد کتاب‌های الکترونیک و صوتی نیز، که سهم کوچک‌تری از بازار را در اختیار دارند، صادق است.

مدیر اجرایی انتشارات پنگوئن، رندوم هاوس، اعلام کرد: «بعد از مدت‌ها طولانی، شاهد سال خوبی از نظر فروش مقایسه‌ای بودیم».

درصد بالایی از فروش کتاب در ایام قرنطینه، مربوط به سایت آمازون بود. البته سوپر مارکت‌ها و مراکز زنجیره‌ای فروش مواد غذایی نیز، از آنجا که اجازه داشتند در ایام قرنطینه باز بمانند، بخش کتابشان رونقی مثال زدنی داشت. گزارش‌های میدانی نشان می‌دهد مردم در کنار خرید مایحتاج غذایی، چند جلدی کتاب هم از این فروشگاه‌های زنجیره‌ای می‌خریدند.

فروشگاه‌های زنجیره‌ای همانند وال‌مارت، تارگت و کسکو اعلام کردند که بخش کتابشان در این سال نسبت به سال قبل، چهار برابر فروش بیشتر داشته است.

کتاب‌هایی با موضوعات سیاسی و به‌خصوص ترامپ و کتاب‌های افشاگرانه علیه او، خاطرات و زندگی‌نامه‌ها، همچون خاطرات باراک اوباما و کتاب‌های ضد نژادپرستی موضوعات و عناوینی بودند که فروش بالایی را به ثبت رساندند.

بازار کتاب از سال ۲۰۰۸ و در پی رکود اقتصادی، نمودارهای خطی مستقیمی داشته و عموماً فرازی را تجربه نمی‌کرد تا اینکه امسال شاهد این رشد شد.

همچنین براساس گزارش نیویورک تایمز، به دلیل بسته شدن کلیساها و مراکز عبادت، فروش کتاب‌های مذهبی افت فروش شدیدی داشت. مسئله‌ای که شامل کتاب‌های مربوط به سفر، راهنماهای سفر و... نیز می‌شد.

شرایط کلی این سال در بخش نشر و فروش خبرکننده‌ی آمازون، بسیاری از ناشران را ترغیب کرده تا روی بخش فروش آنلاین خود به شکل جدی برنامه‌ریزی کنند. اتفاقی که شاید زمینه‌ساز تغییرات گوناگونی در سال‌های پیش رو باشد.

کتابی درباره حمایت از افراد در حقوق بین‌الملل بشردوستانه

ایبنا- کتاب «حمایت از افراد در حقوق بین‌الملل بشردوستانه» با عنوان فرعی «متدولوژی تطبیقی و رهیافت‌های اسلامی» نوشته سیدمصطفی میرمحمدی به تازگی از سوی انتشارات دانشگاه مفید منتشر شده است.

حمایت از انسان و انسانیت موضوع دوشاخه مهم حقوق بین‌الملل معاصر یعنی حقوق بشر و حقوق بشردوستانه است. حقوق بین‌الملل بشردوستانه امروزه یکی از شاخه‌های مهم حقوق بین‌الملل نوین است که در آن حمایت از انسان‌ها در وضعیت مخاصمات مسلحانه اساس تعهد اعضای جامعه بین‌المللی است. این حقوق در تکاپوی برقراری توازن میان اقتضائات نظامی و حمایت از انسان‌ها در برابر آلام و مصائب جنگ است. گرچه در زبان فارسی برای نام این شاخه از دانش حقوق، حقوق بشردوستانه رایج است ما نیز در این کتاب، هم این واژه را کلر می‌بریم گرچه عبارت فوق بین‌المللی انسانیت یا اقوام بین‌المللی انسانیت را گویاتر به مقصود می‌دانیم.

ما در منطقه‌ای از جهان به سر می‌بریم که بیش از هفت دهه از معمای حل ناشده فلسطین - اسرائیل می‌گذرد و ملل متحد هم‌چنان در حل این بحران ناکام مانده است. سرزمین‌های اسلامی از آفریقا تا آسیا پس از فروپاشی بلوک شرق شاهد درگیری‌های بسیار بوده است با اینکه مطابق منشور ملل متحد جنگ ممنوع دانسته شد، اما پس از تأسیس این سازمان یعنی از سال ۱۹۴۵ تا کنون مناطق مختلفی از جهان بارها شاهد جنگ و خونریزی‌های گسترده بوده است.

جنگ ۸ ساله عراق علیه ایران یکی از طولانی‌ترین جنگ‌ها پس از تأسیس این سازمان است و هم اکنون نیز کم و بیش سایه شوم درگیری‌های مسلحانه در سرزمین‌های اسلامی مانند افغانستان، یمن، سوریه، لیبی و عراق وجود دارد.

ظهور پدیده تروریسم و بروز جنگ‌های نیابتی و چالش‌های پیش رو حقوق بشردوستانه بر حمایت از اشخاص و غیرنظامیان افزوده است. از این رو کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به ویژه پس از نشست سی و دوم صلیب سرخ و هلال احمر در ۲۰۱۵ و دیگر مراکز پژوهشی مدتی است بر لزوم پژوهش‌های تطبیقی میان حقوق اسلام و حقوق بین‌الملل بشردوستانه معاصر تاکید دارد. این پژوهش‌ها از سوی ظرفیت‌های آموزه‌ها و متون اسلامی را در احترام و حمایت از حقوق انسان‌ها و کاستن از آلام آنها در وضعیت مخاصمات را نشان می‌دهد و از سوی دیگر فرصتی فراهم می‌آورد تا راه‌های تعامل و یا همروی دو نظام حقوقی بشردوستانه و حقوق با پژوهش‌های عمیق‌تر به بحث و بررسی گذاشته شود.

کتاب پیش رو به همین هدف از سوی مرکز مطالعات فرهنگی اسلام و حقوق بشردوستانه به مرکز مطالعات تطبیقی دانشگاه مفید پیشنهاد شده است. در ابتدا به نظر می‌رسید مطالعه تطبیقی آسان باشد ولی با ورود در آن دشواری‌ها آشکار شد. آثار و نوشته‌های قابل توجهی با رویکرد تطبیقی تدوین شده‌اند که هر کدام در جای خود تلاشی ارزشمند به شمار می‌آیند ولی پژوهش‌هایی که با رعایت روش‌های نوین پژوهش، جدیدترین قواعد حقوق بشردوستانه را با معیارها و رهیافت‌های اسلامی مقایسه و بررسی کرده باشند، تحقیق کم‌مانند.

مؤلف در توضیح این اثر می‌نویسد: «تنوع نوشته‌ها مرا بر آن داشت تا نخست بر متدولوژی مطالعات تطبیقی میان اسلام و حقوق بشردوستانه تمرکز کنیم و فصل نخست را به همین موضوع اختصاص دهیم. پس از آن در فصل دوم انواع افراد و گروه‌های مورد حمایت در هردو نظام حقوق بین‌الملل بشردوستانه و آموزه‌های اسلامی بررسی و معرفی شده است.

از آنجا که افراد تحت حمایت خاص در مخاصمات بسیارند در فصل سوم به تبیین وضعیت آن دسته از گروه‌های مورد حمایت خاص و افراد خارج از صحنه پرداختیم که از نظر کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در شرایط کنونی اهمیت بیشتری دارند و از چالش‌های پیش روی حقوق بشردوستانه معاصر در دهه گذشته و دهه حاضر به شمار می‌آیند، به ویژه دو موضوع حمایت از مفقودان و متوفیان از اهمیت بیشتری برخوردار هستند و از این رو حجم بیشتری از مطالب کتاب را به خود اختصاص داده است و بررسی تطبیقی این دو موضوع به دلیل کمبود منابع قابل اعتماد به فرصت بیشتری نیاز داشت و همین باعث تأخیر در تکمیل پژوهش در زمان مورد نظر شد.

فصل چهارم به ضمانت اجرای حقوق بشردوستانه در حمایت از اشخاص پرداخته است که از منظر تطبیقی اهمیت بیشتری دارد. تطبیق این موضوع با ظرفیت‌های اسلامی موضوع تازه‌ای است که در پژوهش‌های مشابه کمتر به آن توجه شده است.

کتاب «حمایت از افراد در حقوق بین‌الملل بشردوستانه» با عنوان فرعی «متدولوژی تطبیقی و رهیافت‌های اسلامی» نوشته سیدمصطفی میرمحمدی به تازگی با شمارگان ۳۰۰ نسخه در ۲۵۶ صفحه به بهای ۴۲ هزار تومان از سوی انتشارات دانشگاه مفید منتشر شده است.

خواندنی

بگذار دستت را در دستم گذارم
بی هیچ پروایی که دست عشق با ماست

حسین منزوی

اذان ترجیح

اوقات شرعی فردا

اذان صبح	طلوع آفتاب	اذان ظهر	غروب آفتاب	اذان مغرب
۰۵:۴۶	۰۷:۱۶	۱۲:۱۴	۱۷:۱۱	۱۷:۳۰

برگه

از دست دادن امیدی پوچ و محال، خود موفقیت و پیشرفتی بزرگ است.

شکسپیر

مقاله

۱۰ دگرگونی کسب‌وکارها در ۲۰۲۰

کسب‌وکارهای ۲۰۲۰ با شوک‌های ناشی از «ضربات کرونا»، «جنبش ضدنژادپرستی» و «تغییرات اقلیمی» دچار ۱۰ دگرگونی بزرگ شدند. تحولات عمدتاً از جنس مثبت- فرصت‌سازی از تهدید- بوده است. برخی شرکت‌ها به نوآوری در تولید و فروش در عصر پادمی رواورند و برخی، سراغ «همیت قائل‌شدن برای کارمندان» رفتند. جهان ۲۰۲۱ برای شرکت‌ها متاثر از این تغییرات است.

۱۰ داستان مهم سال ۲۰۲۰ درباره ارتباط کسب‌وکارها و جامعه کدام‌ها بودند؟ قطعاً مشکلات مرتبط با کووید-۱۹ در راس آنها بوده است. پس از آن نوآوری‌ها و عقبگرد برخی کسب‌وکارها قرار دارد که باعث کاهش پیشرفت در مسیر پیشرفت شدند. از دیگر داستان‌های مهم سال گذشته می‌توان به برجسته شدن مشکلات سوخت‌های فسیلی اشاره کرد. مفهوم مسئولیت‌پذیری اجتماعی کسب‌وکارها هم رنگ و بوی دیگری گرفت. برخی شرکت‌ها از جنبش‌های اجتماعی مانند «زندگی سیاه‌پوستان ارزش دارد» دفاع کرده و در این مسیر هم اقدامات خوبی انجام دادند. در نهایت شاهد افزایش تقاضا برای اصلاح نظام سرمایه‌داری بودیم. ۲۰۲۰ سالی به شدت دشوار بود؛ با سکانسی بسیار امیدوارکننده در انتهای آن. یک پادمی جهانی که هر یک قرن یکبار اتفاق می‌افتد، به شکل یک تراژدی تمام‌عیار، زندگی و اقتصادهای بسیاری را نابود کرد اما به شکلی معجزه‌آسا از نمایش قدرت علمی، فایزر، مدرنا و چند شرکت دارویی در سطح جهان به واکسن‌ها در شدت موثر دست یافتند. پس از یکسال تاریکی، دسامبر ۲۰۲۰ با خود نور امید داشت.

اما کووید-۱۹ با آنکه مهم‌ترین داستان ۲۰۲۰ بود، تنها داستان نبود. در حقیقت، اتفاقات بسیار دیگری هم رخ دادند و برخی از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی بشر هم بزرگتر شدند. نابرابری‌های اقتصادی شدیدتر از قبل شد. پس از یک دهه که دهک بالای درآمدی تمام منافع ثروت را بدست آوردند (این رقم فقط در آمریکا حدود ۵۰ تریلیون دلار بود)، اوضاع بدتر هم شد در دوران پادمی، میلیاردهای آمریکا یک تریلیون دلار به ثروت خود افزودند. تغییرات اقلیمی شیدیدتر از همیشه خود را نشان داد. توفان‌های بزرگ‌تر، امواج گرما و آتش‌سوزی‌های بی‌سابقه (از نظر ابعاد) در استرالیا و کالیفرنیا نگرانی‌های بسیاری به بار آورد. ۲۰۲۰ تبدیل به گرم‌ترین سال تاریخ شد.

دولت‌ها در واکنش به بحران اقتصادی کرونا، شیرها را باز کردند. کشورهای مختلف حدود ۲۰ تریلیون دلار محرک پولی، به اقتصاد تزریق کردند (برابر با یک چهارم تولید ناخالص جهانی) تا به بقای مردم و کسب‌وکارها کمک کرده باشند. با این حجم از نقدینگی جهانی و سایر مشکلاتی که درحال تشدید بودند، بسیاری از مردم خواهان تغییرات اجتماعی شدند. آنها جهانی پاک‌تر، عادلانه‌تر و پایدارتر خواستند و همین خواسته‌ها تبدیل به شعارهای انتخاباتی جو بایدن در کمپین رقابت با رییس‌جمهوری آمریکا شد. در نهایت، اعتراضات شهروندان آمریکا علیه خشونت پلیس منجر به بحث‌های جهانی در مورد بی‌عدالتی‌های نژادی شد. با این اوصاف، اتفاقات سال ۲۰۲۰ از شمار خارج بودند. این سخن به معنای آن است که فضای فعالیت کسب‌وکارها برای همیشه عوض شده است. هیچ فهرستی نمی‌تواند تمام اتفاقات سال گذشته را در بر گیرد اما ۱۰ مورد از آنها توجه همه را جلب کرد.

۱- کووید-۱۹ حرکت به سمت توسعه پایدار را کند کرد

کشورها و شرکت‌ها حرکتی مستمر به سمت بزرگ‌ترین چالش جهان داشتند. این حرکت هرچند پرسرعت نبود، منطبق با الزامات و توصیه‌های علمی بود. اما در ماه ژوئیه، سازمان ملل متحد گزارشی درباره اهداف توسعه پایدار (SDGs) ارائه کرد که حاکی از پسرفتی در دو از در قریب به اتفاق شاخص‌ها بود. برای نخستین‌بار در ۲۰ سال گذشته، تعداد افراد زیر خط فقر مطرح افزایش یافتند. صدها میلیون نفر بیکار شده یا درآمدشان کاهش یافت. زنان به ویژه پس از دهه‌ها حرکت در مسیر برابری جنسیتی با عقبگردی سنگین مواجه شدند.

۲- نوآوری کسب‌وکارها برای مقابله جهانی با کووید

با گسترش کرونا، بسیاری از زنجیره‌های تامین به شکلی بی‌سابقه مختل شدند. بسیاری از لوازم پزشکی و بهداشتی مانند ماسک و دستکش در مکان‌هایی (مانند ووهان چین) تولید می‌شدند که از قضا با دلیل ویروس تعطیل شده بودند. کمبود این لوازم و تجهیزات به سرعت دیده شد. در مقابل، بسیاری از کسب‌وکارها و شرکت‌ها از هر اندازه‌ای، شروع به نوآوری و تغییر خط تولید خود برای تامین نیاز مردم کردند.

۳- شرکت‌ها به خوبی و به بدی مشکلات مردم را مدیریت کردند

برخی از حوزه‌های اقتصادی مانند گردشگری و سفر به یکباره نابدید شدند. بسیاری از برندهای غذایی و مصرفی تمام فروش متمرکز خود را از دست دادند و در عوض با تحویل مستقیم به خانه مردم، درآمد کسب کردند. این تغییرات تاریخی به معنای تغییرات بی‌سابقه در شیوه کار و جابه‌جایی‌ها و اخراج‌های فراوان بود. برخی شرکت‌ها این شرایط را به خوبی مدیریت کردند و مردم را در اولویت قرار دادند. تعدادی از مدیران عامل به سرعت خواهان کاهش حقوق خود شدند تا شرکت بتواند حقوق و مزایای کارکنانش را پرداخت کند حتی شرکتی مانند Airbnb که چنین کاری برایش کافی نبود، به‌دلیل اقدام مدیرعامل در انتشار یک نامه صریح و صادقانه در نیاز به تعدیل بازرگانی مورد ستایش قرار گرفت. اینکه ما هم پس از بازگشایی فعالیت‌هایش به ۹ درصد بابت کمک به کارکنان اخراج شده مبالغی را باز گرداند.

۴- بعرغم همه چیز، توجه به اقلیم و پایداری افزایش یافت

در ژانویه، شرکت مایکروسافت جوراناترین هدف را در مقابله با تغییرات اقلیمی جهان تعیین کرد این شرکت متعهد شد که تا ۲۰۳۰ میزان انتشار کربنش را صفر کرده و تا ۲۰۵۰ تمام انتشارهای دوران فعالیتش را هم جبران کند. گوگل به سرعت بازی را دنبال کرد و با کنسل کردن بسیاری از فعالیت‌های منجر به آلایندگی‌های تاثیرگذار، اعلام کرد که فعالیت سایت‌هایش تا سال ۲۰۳۰ باید از محل انرژی‌های تجدیدپذیر باشد. این هم هدف کربن خنثی در تمام زنجیره تامین تا سال ۲۰۳۰ را تعیین کرد. استارباکس فهرستی با جزئیات درباره مشیوه تغییر رفتار مصرف‌کننده و زنجیره تامین‌اش منتشر کرد. آمازون سال ۲۰۴۰ را به‌عنوان هدفش در صفر کردن انتشار گازهای گلخانه‌ای معرفی کرد و سایت فعالیتش در سیاتل را به نام «هرکز تعهد اقلیمی» نام گذاشت.

۵- سوخت‌های فسیلی کمرنگ شدند

حدود ۶۰ درصد از نیروگاه‌های برق وارد مدار شده در سال ۲۰۲۰، متکی به انرژی‌های تجدیدپذیر بودند. قیمت تولید برق خورشیدی هم به ۱/۵ سنت در هر کیلووات در ساعت کاهش یافت. انرژی پاک تا سال ۲۰۲۵ جای زغال‌سنگ را به‌عنوان بزرگ‌ترین منبع تامین برق خواهد گرفت.

نیویورک تایمز در گزارشی در ماه آوریل از فروپاشی شرکت‌های نفتی خبر داد. ارزش بازار غول‌های نفت و گاز از جمله اکسون، شل و بی‌پی به یکسوم قله تاریخی خود رسیدند در طرف مقابل، اورستد یک شرکت دانمارکی که تمرکزش را از گاز و زغال‌سنگ به سمت انرژی بادی برده است، تا این لحظه ارزش بازاری بیش از بی‌پی پیدا کرده است در حالی که فقط یک چهارم آن درآمد دارد.

۶- سرمایه‌گذاران به حرکت خود به سمت مسئولیت‌پذیری اجتماعی و زیست‌محیطی ادامه دادند

هر سال صحبت از مسئولیت‌های اجتماعی و زیست‌محیطی (ESG) شرکت‌ها افزایش می‌یابد. اما به‌نظر می‌رسد که ۲۰۲۰ یک نقطه عطف بوده است. در این سال بسیاری از بانک‌های جهانی به سرمایه‌گذاری‌هایشان روی سوخت‌های فسیلی پایان دادند و به سرمایه‌گذاری روی محیط‌زیست و جامعه پرداختند.

لری فینک، مدیرعامل بلک‌راک (Blackrock) که بزرگ‌ترین شرکت سرمایه‌گذاری جهان به حساب می‌آید، در نامه‌ای به سهامداران و شرکت‌های زیرمجموعه‌اش از تغییر اقلیم و ریسک‌های سیستماتیک توسط شرکت سرمایه‌گذاری موردگان استنلی هم مشخص شد که ۸۰ درصد از شرکت‌های این حوزه، به مسئولیت‌های اجتماعی و زیست‌محیطی در سرمایه‌گذاری‌های خود توجه می‌کنند. این رقم در سال ۲۰۱۷ برابر با ۷۰ درصد بود.

۷- جهان کسب‌وکار شعار «زندگی سیاه‌پوستان ارزش دارد» سر داد

آگاهی از بی‌عدالتی‌های نژادی در سال ۲۰۲۰ افزایش یافت. کووید-۱۹ از جهات بسیاری در این افزایش آگاهی نقش داشت. سیاه‌پوستان، تبعه آمریکای لاتین و بومیان آمریکا (بازماندگان سرخ‌پوستان)، ۲ تا چهار برابر سفیدپوستان این کشور به کرونا مبتلا شدند و درگذشتند. اما انتشار فیلم مرگ جورج فلوید، نقطه عطف داستان بود.

علاوه بر تظاهرات گسترده‌ای که در سراسر جهان به راه افتاد، شرکت‌ها حس کردند باید حرکتی در این مسیر انجام دهند. بسیاری از شرکت‌ها متعهد به افزایش تعداد سیاه‌پوستان در هیات مدیره خود شدند. همچنین اعلام کردند که خرید از کسب‌وکارهای آنها را در اولویت قرار می‌دهند. به‌عنوان مثال، مایکروسافت اعلام کرد که ۵۰۰ میلیارد انرژی خورشیدی از جوامع اقلیت آمریکا خریداری خواهد کرد و آن را هم صرف خودشان می‌کند. فروشگاه سفرا هم ۱۵ درصد از قفسه‌هایش را به برندهای تحت مالکیت سیاه‌پوستان اختصاص خواهد داد.

۸- معنای مسئولیت‌پذیری شرکتی گسترش یافت

در ماه مه، شرکت معدنی ریوتینتو در گسترش یک معدن سنگ‌آهن، دو مکان باستان‌شناسی بومی را در غرب استرالیا تخریب کرد در پی این اتفاق، مدیرعامل شرکت برکنار شد. شورای سردبیری فایننشال‌تایمز، چنین اتفاقی را اثبات افزایش قدرت مسئولیت اجتماعی دانست. البته آنها عیامتمدیره شرکت را هم مقصر دانستند و برکناری مدیرعامل را اقدامی کافی تلقی نکردند. این داستان نشان داد که شیوه رفتار یک شرکت با ذی‌نفعان (مانند جامعه و کارکنانش) تعیین‌کننده شیوه قضاوت عیامتمدیره است. شرکت دیزنی هم به دلیل فیلم‌برداری در بخشی از چین که حداقل یک میلیون مسلمان را بازداشت کرده بودند، مورد انتقاد افکار عمومی قرار گرفت. ۲۰۲۰ نشان داد که مسئولیت‌پذیری‌های گسترده‌تری از کسب‌وکارها انتظار می‌رود و فقط بحث آلایندگی یا تخریب منابع طبیعی نیست. هر چیزی که به یک جامعه نامطلوب بینجامد، در تیررس افکار عمومی قرار خواهد گرفت.

۹- شرکت‌ها از ارکان جامعه دفاع کردند

۲۰۲۰ تهدیدهای بسیاری برای دموکراسی داشت: به‌ویژه در آمریکا و برزیل با این حال، بسیاری از شرکت‌ها واکنش نشان دادند. نخست آنکه برای نخستین‌بار، ۲هزار شرکت آمریکایی، به کارکنان خود «مرخصی رای» دادند. آنها با مرخصی به کارکنانشان امکان رای دادن در انتخابات ریاست‌جمهوری و ایفای این وظیفه شهروندی را فراهم ساختند.

مساله دیگر، انتشار بی‌سابقه اطلاعات نادرست و شایعات مختلف بود. فیس‌بوک به‌عنوان متهم ردیف اول این جو رسانه‌ای، مورد تحریم بی‌سابقه‌ای قرار گرفت. برخی از بزرگ‌ترین برندهای جهان از جمله آدیداس و کوکاکولا در اقدامی جمعی، به تبلیغات خود در فیس‌بوک پایان دادند. ارزش تبلیغات آنها دهها میلیون دلار بود.

انتشار اطلاعات نادرست که منجر به کاهش اعتماد مردم به علم شده بود، منجر به آن شد که دو مجله نظریه ۲۰۰ ساله (ژورنال پزشکی نیوانگلند و ساینتیفیک آمریکن) برای اولین بار از یک نامزد ریاست‌جمهوری آمریکا حمایت کنند. این دو مجله که پشت جو بایدن، رئیس‌جمهور منتخب آمریکا ایستادند تصمیم خود را انتشار اطلاعات نادرست و نادیده گرفتن شواهد علمی توسط دونالد ترامپ اعلام کردند که به آمریکا و شهروندانش آسیب رساند.

۱۰- تقاضا برای اصلاح سرمایه‌داری افزایش یافت

در راستای تلاش‌ها برای اصلاح نظام‌های اقتصادی و اجتماعی، افراد بسیاری (از جمله ریکا هندرسون از دانشگاه هاروارد و ری دالیو، میلیاردر صندوق‌های تامینی) خواستار اصلاح جدی در شیوه کار سرمایه‌داری شدند. بسیاری که به دلیل هزینه‌های پنهان فعالیت فشار بسیاری به اجتماع وارد می‌آورد تا عده‌ای ثروتمندتر شوند.

کمک‌های ۳۰ تریلیون دلاری کشورهای مختلف برای کاهش مشکلات اقتصادی